



Datum van inontvangstneming : 11/04/2018

Zaak C-149/18

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

26 februari 2018

Verwijzende rechter:

Tribunal da Relação de Lisboa (Portugal)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

20 december 2017

Appellant en verzoeker:

████████████████████

Geïntimeerde en verweerster:

Dekra Claims Services Portugal SA

Arrest van de Tribunal na Relação de Lisboa (beroepsrechter Lissabon, Portugal)

Zaak nr. 22387/16.3T8PRT.L1

Zevende kamer

Appellant: ████████████████████

Geïntimeerde: Dekra Claims Portugal Services, SA

I. Stand van de procedure

1. Vordering in hoger beroep: vernietiging van het bestreden vonnis en terugverwijzing van de zaak voor verdere afdoening, met verwerping van de door geïntimeerde opgeworpen exceptie van verjaring

1.1. Vordering in eerste aanleg: veroordeling van geïntimeerde (verweerster) tot betaling aan appellant (verzoeker) van een bedrag van 7 934,00 EUR als vergoeding voor kosten, verlies van het gebruik van het voertuig en immateriële schade

Daartoe **stelt** appellant, kort samengevat, dat in casu het ongeval zich in Spanje op 20 augustus 2015 heeft voorgedaan, waarvoor het andere betrokken voertuig, met Spaanse nummerplaat, als enige aansprakelijk is, waarbij geïntimeerde de vertegenwoordiger in Portugal van de verzekeraar is, en hij diverse nader te becijferen kosten heeft gemaakt en nader te bepalen schade heeft geleden.

Geïntimeerde **betwist** de vordering en stelt, kort samengevat, zich beroepend op de exceptie van verjaring van appellants recht, dat in casu de naar Spaans recht geldende verjaringstermijn van één jaar van toepassing is en dat deze termijn reeds was verstreken op de datum van dagvaarding [OMISSIS].

In repleik voert appellant, kort samengevat, aan dat aangezien de Portugese rechtbanken bevoegd zijn om kennis te nemen van deze vordering, niet valt te begrijpen waarom de vordering zou moeten worden beoordeeld op grond van een ander dan het Portugees recht, zodat de toepasselijke verjaringstermijn de in artikel 498, lid 1, van de Código Civil gestelde verjaringstermijn van drie jaar is. [Or. 1]

Er werd **uitspraak** gedaan met het volgende dictum: „*Gelet op het voorgaande wordt de door verwerende partij opgeworpen exceptie van verjaring gegrond verklaard en dientengevolge wordt de vordering afgewezen.*

(...)”.

1.2. Appellant, die het niet eens was met deze uitspraak, heeft hoger beroep ingesteld en **concludeert tot hetgeen volgt**:

- 1 In het bestreden vonnis is op de onderhavige vordering de naar Spaans recht geldende verjaringstermijn van toepassing verklaard – het ongeval heeft zich voorgedaan op Spaans grondgebied – welke termijn één jaar bedraagt vanaf de datum van het verkeersongeval waarover het in casu gaat.
- 2 Naar Portugees recht bedragen de verjaringstermijnen, overeenkomstig artikel 498, leden 1 en 3, van de Código Civil één of drie jaar overeenkomstig hetgeen in die leden is bepaald.
- 3 In besluit nr. 14/2008-R van 27 november 2008 van het (voormalige) Instituto de Seguros de Portugal [Portugees verzekeringsinstituut] is in clause 4, lid 1, onder b), van de bijlage bepaald dat op verkeersongevallen in het buitenland het Portugees recht van toepassing is, voor zover dit voor de benadeelden gunstiger is.
- 4 Wat de verjaring betreft, is krachtens dat besluit het Portugees recht van toepassing op het onderhavige geval, aangezien de Portugese verjaringstermijnen langer zijn dan de Spaanse verjaringstermijnen.



- 5 Daarmee moet het bestreden vonnis worden vernietigd en moet de zaak worden terugverwezen voor verdere afdoening, waarbij de verjaringstermijn naar Portugees recht moet worden toegepast.
- 6 Derhalve is de vordering van verzoeker niet verjaard.

Er is geen verweer gevoerd.

1.3. Zoals bekend is, wordt het voorwerp van het hoger beroep bepaald door de vorderingen van (de) appellant(en) en daarom moet overeenkomstig de artikelen 608, 635, lid 4, en 639, lid 1 van de Código de Processo Civil [wetboek burgerlijke rechtspleging] uitspraak worden gedaan op de in hoger beroep aangevoerde middelen alsmede op de ambtshalve opgeworpen middelen, met uitzondering van de middelen die niet hoeven te worden beoordeeld gelet op de beslissing die worden genomen met betrekking tot de andere middelen.

Bijgevolg zijn, gelet op de conclusies van appellant, **de wezenlijke vragen waarop in het kader van dit hoger beroep uitspraak moet worden gedaan, of het Portugees recht dan wel het Spaans recht van toepassing is teneinde te bepalen welke verjaringstermijn van toepassing is op het onderhavige geding, waarin een Portugees staatsburger [Or. 2] vergoeding vordert voor de schade die is ontstaan uit een ongeval dat zich in Spanje heeft voorgedaan.**

II. Motivering

II.1. Feiten

Afgezien van wat reeds is vastgesteld onder het kopje „Stand van de procedure”, is het van belang voor ogen te houden dat in eerste aanleg de volgende feiten als bewezen werden geacht:

- 1 Op 20 augustus 2015 heeft zich een verkeersongeval voorgedaan te Roquetas del Mar, in de provincie Almeria, Spanje, tussen het voertuig VW Passat met nummerplaat 61-AO-90, bestuurd door en eigendom van verzoeker, en het voertuig met Spaanse nummerplaat 0161-BXD, verzekerd bij de verzekeringsmaatschappij SEGUR CAIXA.
- 2 Verweerster vertegenwoordigt deze verzekeringsmaatschappij in Portugal voor schadegevallen.
- 3 Beide voertuigen reden in dezelfde richting, waarbij het voertuig „AO” voor het voertuig „BXD” in Roquetas del Mar reed.
- 4 Op een gegeven ogenblik is het voertuig „BXD”, omdat de bestuurder niet aandachtig en veel te snel reed, met zijn voorkant tegen de achterkant van het voertuig „AO” gebotst.

- 5 Deze bestuurder hield onvoldoende afstand om een aanrijding met het voertuig „AO” te vermijden.
- 6 Onmiddellijk na de aanrijding heeft de bestuurder van het voertuig „BXD” erkend aansprakelijk te zijn voor deze aanrijding, aangezien verzoeker niet brusk had geremd en evenmin onverwacht zijn snelheid had geminderd waardoor de bestuurder van het voertuig „BXD” had kunnen worden verrast.
- 7 De fout voor het ongeval ligt bij de bestuurder van het voertuig „BXD”, die als enige aansprakelijk is.
- 8 De civielrechtelijke aansprakelijkheid voor de schade die is veroorzaakt door het voertuig „BDX”, werd gecedeerd aan de verzekeraar ervan SEGUR CAIXA. [Or. 3]
- 9 Als gevolg van de botsing was verzoekers voertuig aan de achterkant beschadigd, met in het bijzonder een impact aan de linkerachterzijde, waardoor verzoeker niet langer met zijn voertuig kon rijden.
- 10 Het voertuig moest naar Portugal worden getakeld en daar werden de herstellingen uitgevoerd. Aanvankelijk werden de herstellingen betaald door de verzekeringsmaatschappij AXA PORTUGAL, thans AGEAS PORTUGAL, op grond van een verzekeringsdekking voor eigen schade aan het voertuig.
- 11 Aangezien de aansprakelijkheid voor het ongeval bij de door verweerster vertegenwoordigde verzekeringsmaatschappij berust, heeft deze maatschappij AXA vergoed voor het bedrag dat AXA had betaald voor de herstellingen aan het voertuig „AO”.

II.2. Bespreking in rechte

II.2.1. Samenvatting van het geschil tussen partijen

In casu gaat het om een verkeersongeval dat zich in Spanje heeft voorgedaan en waarbij een Portugees staatsburger schade heeft geleden.

Enkel appellant heeft hoger beroep tegen de uitspraak in eerste aanleg ingesteld.

De vraag die partijen in hun schrifturen hebben opgeworpen, is of het Portugees recht dan wel het Spaans recht van toepassing is om te bepalen welke verjaringstermijn geldt op het onderhavige geding, waarin herstel van de schade als gevolg van dat ongeval wordt gevorderd.

Geïntimeerde stelt dat het Spaans recht van toepassing is, zodat de verjaringstermijn één jaar bedraagt.

Met dit standpunt is ingestemd in het bestreden vonnis.

Bij de beoordeling of deze verordening van toepassing is, is de rechter in eerste aanleg ervan uitgegaan dat er sprake was van een aanrijding tussen twee [Or. 5] voertuigen waardoor materiële schade is ontstaan op de plaats zelf van de aanrijding (Spanje); die schade heeft dan andere schade doen ontstaan, waarvoor verzoeker thans vergoeding vordert en die het indirecte gevolg is van de schadeverwekkende handeling.

De rechter in eerste aanleg heeft verduidelijkt:

„Aangezien de materiële schade in Spanje is ontstaan, is – zoals verweerster stelt – het Spaans recht van toepassing krachtens artikel 4, lid 1, van voornoemde verordening. Overeenkomstig artikel 1902 (Wie een derde schade berokkent door een handelen of niet-handelen wegens een fout of nalatigheid, is gehouden tot vergoeding van deze schade.) juncto artikel 1968, lid 2 (Na verloop van één jaar is verjaard: 1. De vordering tot het terugkrijgen of houden van het bezit. 2. De vordering tot civielrechtelijke aansprakelijkheid wegens belediging of laster, alsook de in artikel 1902 bedoelde verbintenissen uit fout of nalatigheid vanaf het tijdstip waarop de benadeelde kennis krijgt van de schade.) van het Spaanse burgerlijk wetboek, bedraagt de verjaringstermijn één jaar¹. In casu heeft het ongeval zich voorgedaan op 20 augustus 2015. Noch in het oorspronkelijke verzoekschrift, noch in replek op de exceptie heeft verzoeker gesteld dat met een andere datum of een ander feit rekening moest worden gehouden, meer bepaald met een datum die of een feit dat de door verweerster ingeroepen verjaring zou stuiten. De onderhavige procedure is ingeleid op 11 november 2016 [OMISSIS]. Het verzoekschrift is op 15 november 2016 aan verweerster betekend [OMISSIS]. Derhalve luidt het besluit dat het recht waarop verzoeker aanspraak maakt, reeds was verjaard toen de onderhavige zaak is ingeleid.”²

II.2. Uiteenzetting van de uitleggingsmoeilijkheid

De vraag die wordt opgeworpen, is onderdeel van het rechtsmiddel dat appelllant tegen het bestreden vonnis heeft ingesteld, tegen de achtergrond van de standpunten die partijen in hun schrifturen hebben ingenomen. [Or. 6]

II.2.1. Artikel 4 van verordening (EG) nr. 864/2007 luidt:

„1. Tenzij in deze verordening anders bepaald, is het recht dat van toepassing is op een onrechtmatige daad het recht van het land waar de schade zich voordoet, ongeacht in welk land de schadeveroorzakende gebeurtenis zich heeft voorgedaan en ongeacht in welke landen de indirecte gevolgen van die gebeurtenis zich voordoen.

¹ Cursivering toegevoegd.

² Cursivering toegevoegd.

2. *Indien evenwel degene wiens aansprakelijkheid in het geding is, en degene die schade lijdt, beiden hun gewone verblijfplaats in hetzelfde land hebben op het tijdstip waarop de schade zich voordoet, is het recht van dat land van toepassing.*

3. *Indien uit het geheel der omstandigheden blijkt dat de onrechtmatige daad een kennelijk nauwere band heeft met een ander dan het in de leden 1 en 2 bedoelde land, is het recht van dat andere land van toepassing. Een kennelijk nauwere band met een ander land zou met name kunnen berusten op een reeds eerder bestaande, nauw met de onrechtmatige daad samenhangende betrekking tussen de partijen, zoals een overeenkomst.”*

En in **artikel 15** van diezelfde verordening wordt bepaald:

„Het recht dat krachtens deze verordening op de niet-contractuele verbintenis van toepassing is, regelt met name:

(...)

h) de wijze van tenietgaan van de verbintenis, alsmede de verjaring en het verval, waaronder begrepen de aanvang, de stuiting, en de schorsing van de verjarings- of vervaltermijn.”³

Thans dient dus te worden verduidelijkt **welk recht van toepassing is**. [Or. 7]

II.2.2. In dit kader dient ook rekening te worden gehouden met **richtlijn 2009/103/EG** van het Europees Parlement en de Raad van 16 september 2009 *betreffende de verzekering tegen de wettelijke aansprakelijkheid waartoe de deelneming aan het verkeer van motorrijtuigen aanleiding kan geven en de controle op de verzekering tegen deze aansprakelijkheid* alsmede met het **Portugese verzekeringsrecht**.

Het **Portugese verzekeringsrecht** is – zoals bekend is – geënt op opeenvolgende Europese richtlijnen, met name richtlijn 2005/14/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 mei 2005, die niet alleen richtlijnen 72/166/EEG, 84/5/EEG, 88/357/EEG en 90/232/EEG van de Raad, en richtlijn 2000/26/EG heeft gewijzigd maar ook als grondslag heeft gediend voor wetsdecreet nr. 291/2007 van 21 augustus 2007, waarbij deze richtlijn is omgezet en de thans geldende regeling inzake de wettelijke verzekeringsplicht voor motorrijtuigen is vastgelegd⁴.

Voor een beter begrip van de aard van de in casu geldende voorschriften is het van belang meer in detail in te gaan op de **algemene opzet van het verzekeringscontract** en na te gaan in welke mate dit contract bepalingen bevat die verder gaan dan de strikte wilsuiting van de partijen en zich in bepaalde

³ Cursivering toegevoegd.

⁴ Gewijzigd bij rectificatie nr. 96/2007 van 19 oktober 2007 en bij wetsdecreet nr. 153/2008 van 6 augustus 2008.

gevallen zelfs uitstrekken tot gebieden van dwingend recht, zoals is erkend in arresten betreffende de aard van toetredingscontracten (waarvan de door de verzekeraar voorgestelde bedingen zijn onttrokken aan de onderhandelingsmacht van de wederpartij).

Naar Portugees recht bepaalt artikel 4 van wetsdecreet nr. 291/2007 van 21 augustus 2007, met als opschrift *Verzekeringsplicht*, immers wat volgt:

- 1 *Eenieder die wettelijk gehouden kan zijn tot vergoeding van een lichamelijk letsel dat of materiële schade die aan een derde wordt toegebracht door een motorrijtuig of de aanhanger daarvan voor het besturen waarvan een specifiek document vereist is en dat gewoonlijk in Portugal is gestald, moet, om met dat voertuig [Or. 8] aan het verkeer te kunnen deelnemen, gedekt zijn door een verzekering die die aansprakelijkheid dekt overeenkomstig het bepaalde in dit wetsdecreet.*
- 2 *De in het vorige lid bedoelde verzekeringsplicht geldt niet voor wie verantwoordelijk is voor het besturen in het verkeer van spoorwegrijtuigen, met uitzondering van elektrisch aangedreven voertuigen die op rails rijden wat betreft de aansprakelijkheid voor aanrijdingen op kruispunten van de rails met de openbare weg, alsmede niet-registratieplichtige landbouwvoertuigen.*
- 3 *De dienstvoertuigen van het metronetwerk worden voor de toepassing van het vorige lid gelijkgesteld met spoorwegrijtuigen.*
- 4 *De in het eerste lid bedoelde verzekeringsplicht geldt niet in situaties waarin de voertuigen voor louter agrarische of industriële doeleinden worden gebruikt.*

De rechtsleer stelt zich op het standpunt dat in een dergelijk contract de verzekeraar zich verplicht tot dekking van de materiële en immateriële schade die de verzekerde berokkent aan de persoon of de eigendom van een derde.

De verzekeraar verbindt zich dus tot een prestatie ten gunste van een derde, zijnde de benadeelde die recht krijgt op schadeloosstelling op grond van de niet-contractuele aansprakelijkheid.

Zoals in de rechtspraak en de rechtsleer is erkend, „bestaat er in deze context een contractueel kader dat blijk geeft van een zekere erosie van het beginsel van de relativiteit van overeenkomsten”⁵.

Anders dan bij overeenkomsten ten gunste van een derde in het algemeen, ontstaat in het geval van een autoverzekeringscontract het recht van de benadeelde van een verkeersongeval niet uit een contractuele afspraak tussen de partijen, maar is dit

⁵ Eigen cursivering. [OMISSIS]



recht veeleer het gevolg van het feit dat is voldaan aan de voorwaarden voor wettelijke aansprakelijkheid wegens onrechtmatige daad (artikelen 483 e.v. CC) of wegens door voertuigen veroorzaakte ongevallen (artikelen 503 e.v. CC). [Or. 9]

Het is de verzekeraar, aan wie de aansprakelijkheid is gecedeerd (door de verzekeringnemer), die instaat voor vergoeding (dekking) van de schade van de benadeelde.

„Op deze wijze gaat als gevolg van de contractuele cessie van de aansprakelijkheid de hoedanigheid van schuldenaar over op de verzekeraar”⁶.

De Portugese wettelijke bepalingen inzake de verplichte verzekeringsovereenkomst worden – zoals reeds is uiteengezet – aangevuld door de Unierechtelijke voorschriften zodanig dat de bescherming en de schadeloosstelling van de slachtoffers worden versterkt en vervolledigd.

Zoals is verklaard in de rechtsleer en de rechtspraak, lijdt het thans geen twijfel dat het voornaamste doel van de verzekeringsplicht, zoals die bestaat naar Unierecht en overeenkomstig de uitlegging die daarvan is gegeven door het Hof van Justitie van de Europese Unie, erin bestaat de slachtoffers van verkeersongevallen bescherming te waarborgen door een zo ruim mogelijke vergoeding van de door hen geleden schade te verzekeren, waarbij niet te betwisten valt dat het Hof van Justitie van de Europese Unie zich ten aanzien van de slachtoffers van verkeersongevallen als een protectionist opstelt – hetgeen tot uiting komt in de opzet van de richtlijnen betreffende de verzekering tegen wettelijke aansprakelijkheid voor deelname aan het verkeer van motorrijtuigen⁷.

Voorts wordt verklaard: Gelet op de bijzondere opzet van de wettelijke regeling inzake de verplichte autoverzekering is de vrijheid van onderhandelen tussen de verzekeraar en de verzekerde – die reeds sterk beperkt is doordat sprake is van een toetredingscontract dat wordt geregeld door wetsdecreet nr. 446/85 van 25 oktober 1985, zoals naderhand gewijzigd ingevolge de Europese richtlijnen – nagenoeg verdwenen.

(...)

Dus „luit de slotsom, gelet op een in die mate strikt dwingende wettelijke regeling, dat nog weinig rest van de contractuele aard van de verplichte verzekering tegen de wettelijke aansprakelijkheid voor motorrijtuigen, waardoor deze overeenkomst veeleer verwordt tot een sociale garantie of een [Or. 10] overeenkomst ten gunste van de derde benadeelde die als partij optreedt om rechtstreeks van de verzekeraar zijn recht op herstel van de schade concreet af te dwingen. De verplichte verzekering is kennelijk het voorbeeld bij uitstek van een

⁶ [OMISSIS].

⁷ Eigen cursivering.

overeenkomst ten gunste van een derde, waarbij uit de wettelijke regeling ervan de mogelijkheid of het recht voor de benadeelde ontstaat om rechtstreeks van de verzekeraar schadeloosstelling te verkrijgen”⁸.

II.2.4. Na deze korte uitwijding over de beperkingen die inherent zijn aan de verzekeringsovereenkomst, kan tegen de achtergrond van het verzoek om een prejudiciële beslissing en gelet op de bijzonderheden van het onderhavige geval, worden verklaard wat volgt:

- **Richtlijn 2009/103/EG** [OMISSIS] erkent het grote belang van de motorrijtuigenverzekering en haar „gevolgen voor het vrije verkeer van personen en voertuigen” en strekt ertoe „een versterking en consolidering van de interne markt op het gebied van motorrijtuigenverzekering te zijn” alsmede te waarborgen dat „niet alleen slachtoffers van door deze voertuigen in het buitenland veroorzaakte ongevallen schadeloos worden gesteld, maar ook de slachtoffers van ongevallen in dezelfde lidstaat als waar het voertuig gewoonlijk is gestald” alsmede dat „slachtoffers van ongevallen met motorrijtuigen een vergelijkbare behandeling krijgen, ongeacht de plaats in de Gemeenschap waar het ongeval zich heeft voorgedaan”.
- **In artikel 28 van deze richtlijn** is voorzien in de mogelijkheid om een andere collisieregeling toe te passen. [Or. 11]

Artikel 28, met als opschrift *Nationale bepalingen*, onder het hoofdstuk *Slotbepalingen*, luidt immers:

„De lidstaten mogen in overeenstemming met het Verdrag bepalingen handhaven of invoeren die voor de benadeelde gunstiger zijn dan de bepalingen die nodig zijn om aan deze richtlijn te voldoen.”

Deze bepaling staat een lidstaat dus toe om een verzekeringsregeling te handhaven die de benadeelde beter beschermt.

Bovendien geldt hetgeen volgt:

- **Naar Portugees recht** bepaalt, aangaande de regeling van de verplichte verzekering tegen de wettelijke aansprakelijkheid voor motorrijtuigen, **artikel 11 van wetsdecreet nr. 291/2007** van 21 augustus 2007, dat – zoals hierboven is uiteengezet – de regeling van de verplichte verzekering tegen de wettelijke aansprakelijkheid voor motorrijtuigen vastlegt ter gedeeltelijke omzetting in Portugees recht van **richtlijn 2005/14/EG** van het Europees Parlement en de Raad van 11 mei 2005, wat volgt:

⁸ [OMISSIS].



„1. De in artikel 4 bedoelde verzekering tegen de wettelijke aansprakelijkheid dekt:

- a) *de civielrechtelijke vergoedingsplicht bij ongevallen die zich voordoen op het Portugese grondgebied;*
- b) *bij ongevallen op het grondgebied van andere staten waarvan de nationale verzekeringsbureaus zijn toegetreden tot de overeenkomst tussen de nationale verzekeringsbureaus, de vergoedingsplicht die geldt naar het op het ongeval toepasselijke recht, dat in geval van een ongeval op het grondgebied van een staat waarin de Overeenkomst betreffende de Europese [Or. 12] Economische Ruimte van toepassing is, wordt vervangen door het Portugees recht wanneer daarin is voorzien in een hogere dekking⁹;*
- c) *bij ongevallen op het traject bedoeld in lid 1, onder b), van het vorige artikel, enkel de schade van inwoners van de lidstaten en van staten waarvan het nationale verzekeringsbureau is toegetreden tot de overeenkomst tussen de nationale verzekeringsbureaus, en overeenkomstig het Portugees recht.*

2 De verzekering tegen wettelijke aansprakelijkheid als bedoeld in artikel 4 dekt alle schade die opkomt aan voetgangers, fietsers en andere niet-gemotoriseerde weggebruikers, wanneer en voor zover de wet die van toepassing is op de wettelijke aansprakelijkheid die uit verkeersongevallen voortvloeit, in vergoeding van de schade voorziet.”

- De hierboven onderstreepte passage komt precies overeen met clause 4, onder a), met als opschrift Materiële werkingssfeer, van **besluit nr. 14/2008-R** van 27 november 2008 van het Instituto de Seguros de Portugal (waarop appellant zich beroept), die luidt:

„1 - De onderhavige overeenkomst dekt:

- a) *de civielrechtelijke vergoedingsplicht bij ongevallen die zich voordoen op het Portugese grondgebied;*
- b) *bij ongevallen op het grondgebied van andere staten waarvan de nationale verzekeringsbureaus zijn toegetreden tot de overeenkomst tussen de nationale verzekeringsbureaus, de vergoedingsplicht die geldt naar het op het ongeval toepasselijke recht, dat in geval van een ongeval op het grondgebied van een staat waarin de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte van toepassing is, wordt vervangen door het Portugees recht wanneer daarin is voorzien in een hogere dekking¹⁰;*

⁹ Eigen cursivering.

¹⁰ Eigen cursivering.

c) *bij ongevallen op het traject bedoeld in lid 1, onder b), van de vorige clausule, enkel de schade van inwoners van de lidstaten en van staten waarvan het nationale verzekeringsbureau [Or. 13] is toegetreden tot de overeenkomst tussen de nationale verzekeringsbureaus, en overeenkomstig het Portugees recht.*

2 *De onderhavige overeenkomst dekt alle schade die opkomt aan voetgangers, fietsers en andere niet-gemotoriseerde weggebruikers, wanneer en voor zover de wet die van toepassing is op de wettelijke aansprakelijkheid die uit verkeersongevallen voortvloeit, in vergoeding van de schade voorziet.”*

• **Naar Portugees recht** bepaalt **artikel 498** van de Código Civil, met als opschrift „*Verjaring*”:

„1. *Het recht op schadevergoeding verjaart na een termijn van drie jaar, te rekenen vanaf de dag waarop de benadeelde kennis krijgt van het recht dat hem toekomt, ook al is niet bekend wie aansprakelijk is en hoe groot de schade is, onverminderd de gemeenrechtelijke verjaring waarvan de termijn loopt vanaf de schadeverwekkende gebeurtenis.*

2. *Het recht op regres jegens de aansprakelijke personen verjaart eveneens na afloop van een termijn van drie jaar.*

3. *Indien de onrechtmatige daad een strafbaar feit uitmaakt waarvoor een langere verjaringstermijn geldt, dan geldt deze verjaringstermijn.*

4. *De verjaring van het recht op schadevergoeding leidt niet tot verjaring van een eventuele vordering tot revindicatie of een eventuele vordering tot teruggave wegens ongerechtvaardigde verrijking.”*

In de nationale rechtspraak neigen de uitspraken die zijn geraadpleegd in de gepubliceerde rechtspraak, doorgaans naar toepassing van de betrokken verordening, maar zij betreffen situaties waarin geen sprake is van het spanningsveld waarop de partijen in het onderhavige geding hebben gewezen. [OMISSIS]

Bijgevolg is hier sprake van een **spanningsveld betreffende de uitlegging / de toepassing van het Unierecht**, als gevolg van een **discongruentie tussen het hierboven aangehaalde artikel 4, lid 1, van verordening (EG) nr. 864/2007 en het hierboven aangehaalde artikel 11 van wetsdecreet nr. 291/2007, dat van toepassing is krachtens artikel 28 van richtlijn 2009/103/EG.**

Bovendien leidt dit spanningsveld tot een ongelijke behandeling van slachtoffers van auto-ongevallen binnen de Europese ruimte, hetgeen in strijd is met het doel zelf van richtlijn 2009/103/EG [OMISSIS] (overweging 20) in het licht van de bepalingen van het Verdrag betreffende de Europese Unie (preambule en de artikelen 2 en 9) alsmede het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (preambule en artikel 20 juncto artikel 6 VEU).

■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■

Het is van belang voor ogen te houden dat **artikel 16 van verordening nr. 864/2007** bepaalt:

„De bepalingen van deze verordening laten onverlet de toepassing van de rechtsregels van het land van de rechter die, ongeacht het recht dat op de niet-contractuele verbintenis van toepassing is, ter zake een dwingend karakter hebben.”

De **uitleggingsverschillen ter zake van de motorrijtuigenverzekering** – en overigens ook op andere gebieden die hier niet aan de orde zijn – zijn besproken in de nationale rechtspraak waarvan het hierboven aangehaalde arrest slechts één voorbeeld is, met **gevolgen voor de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie**, hetgeen zich weerspiegelt in de arresten van 13 december 2007, *FBTO Schadeverzekeringen* (C-463/06, EU:C:2007:792); [Or. 15] 24 oktober 2013, [REDACTED] (C-22/12, EU:C:2013:692), en [REDACTED] (C-277/12, EU:C:2013:685)¹¹.

Ook het Directoraat-Generaal Intern beleid van de Unie, Sectie C: *Rechten van de burger en constitutionele zaken*, van het Europees Parlement is zich bewust van de moeilijkheden die rijzen bij de uitlegging van beide Unierechtelijke handelingen (verzekeringsrichtlijn en Rome II-verordening)¹².

Gelet daarop en aangezien twijfel rijst over de uitlegging van deze bepalingen van Unierecht, is het van belang in alle duidelijkheid te beslissen welk recht van toepassing is in het licht van het Unierecht en daartoe dienen de hierna geformuleerde vragen (die ook door deze sectie ten dele zijn opgeworpen) aan het Hof van Justitie van de Europese Unie te worden voorgelegd.

Aangezien gelet op verordening (EG) nr. 864/2007 (artikel 4, lid 1) het Spaans recht van toepassing is, dat voorziet in een verjaringstermijn van één jaar (zoals hierboven is uiteengezet), maar evenwel niet is uitgesloten dat ook richtlijn 2009/103/EG van toepassing is, alsmede de regeling inzake het stelsel van de verplichte verzekering tegen de wettelijke aansprakelijkheid voor motorrijtuigen die voorzien in een verjaringstermijn van drie jaar, is het van belang een duidelijk antwoord te krijgen op de hierna geformuleerde vragen.

Samenvatting en besluit:

I – In het geval van een ongeval dat zich voordoet in Spanje en waarbij een Portugees [Or. 16] staatsburger benadeelde partij is, rijst bij de bepaling van de verjaringstermijn twijfel of het Portugees dan wel het Spaans recht van toepassing is.

Gelet op het feit dat:

¹¹ [OMISSIS]

¹² [OMISSIS]

- krachtens artikel 4 van verordening (EG) nr. 864/2007 het Spaans recht van toepassing is (dat voorziet in een verjaringstermijn van één jaar);

en

- krachtens artikel 11 van wetsdecreet nr. 291/2007 van 21 augustus 2007 (waarin de voorschriften van de opeenvolgende Europese richtlijnen ter zake zijn omgezet, inzonderheid richtlijn 2005/14/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 mei 2005) het Portugees recht van toepassing is;

en

- ingevolge artikel 498, lid 1, van het Portugese burgerlijk wetboek de verjaringstermijn drie jaar bedraagt,

en mede gelet op het feit dat:

- in overweging 20 van richtlijn 2009/103/EG [OMISSIS] wordt verklaard dat „*slachtoffers van ongevallen met motorrijtuigen een vergelijkbare behandeling krijgen, ongeacht de plaats in de Gemeenschap waar het ongeval zich heeft voorgedaan*”,

en rekening houdend met de specifieke aard van de verzekeringsovereenkomst die tot stand komt in een contractueel kader dat blijkt geeft van een zekere erosie van het beginsel van de relativiteit van overeenkomsten,

verzoekt de Tribunal, alvorens uitspraak te doen ten gronde, krachtens artikel 267 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie ambtshalve het Hof van Justitie om een beslissing over de hierna volgende prejudiciële vragen:

[OMISSIS] [Or. 17] [OMISSIS]

III. Beslissing

Dientengevolge beslist de Tribunal overeenkomstig de hierboven aangehaalde wettelijke bepalingen:

I - het Hof van Justitie van de Europese Unie de hierna volgende **prejudiciële vragen** voor te leggen:

- (a) Heeft de in Portugal geldende regeling voorrang als zijnde een afwijkende dwingende rechtsregel in de zin van artikel 16 van de Rome II-verordening?
- (b) Kan diezelfde regel worden opgevat als een bepaling van Unierecht die een collisieregels vastlegt in de zin van artikel 27 van de Rome II-verordening?



(c) Is op een Portugees staatsburger die benadeelde van een verkeersongeval in Spanje is, de verjaringsregel van artikel 498, lid 3, van de Portugese Código Civil van toepassing, overeenkomstig artikel 28 van richtlijn 2009/103/EG?

II - De behandeling van de zaak te schorsen totdat het Hof van Justitie van de Europese Unie uitspraak doet op de hierboven gestelde vragen.

III - Geïntimeerde te gelasten, binnen tien dagen (de integrale versie) van de verzekeringsovereenkomst over te leggen. [Or. 18]

[OMISSIS]

V. Nadat deze verwijzingsbeslissing in kracht van gewijsde is gegaan,

- dient een eensluidend verklaard afschrift van deze beslissing, van het inleidend verzoekschrift, van het bestreden vonnis, van de schrifturen van partijen, alsmede van het door geïntimeerde over te leggen verzekeringscontract te worden gemaakt;
- dient een kopie van wetsdecreet nr. 291/2007 van 21 augustus 2007, van besluit nr. 14/2008-R van het ISP en van de artikelen 45 en 498 van de Código Civil te worden gemaakt;
- dienen dat afschrift en deze kopieën te worden bezorgd aan het Hof van Justitie van de Europese Unie, met opgave van de namen en adressen van de partijen en hun raadsheer, overeenkomstig artikel 20 van het Protocol betreffende het Statuut van het Hof van Justitie.

Lissabon, 20 december 2017 [Or. 19]